

***Oona i Salinger* - Frédéric Beigbeder**

A la pàgina 155, un noi descobreix que la seva estimada s'ha enamorat d'un altre. En essència, aquest és el nucli del llibre. La situació guanya en dramatisme si hi afegim que el noi, nord-americà, se n'assabenta a Europa després d'allistar-se voluntàriament per lluitar contra el Tercer Reich. Si tenim en compte l'edat dels implicats, l'episodi esdevé més singular: el soldat té 23 anys i la noia encara no n'ha fet 18, però el tercer en discòrdia en té 54. Només falten els noms. El jove enamorat és J. D. Salinger, un dels escriptors més influents del segle vint; la menor es diu Oona O'Neill, filla d'Eugene O'Neill, premi Nobel de literatura el 1936; l'enamorat madur es diu Charlie Chaplin. Les relacions entre aquests personatges revesteixen una certa complexitat. Eugene O'Neill no coincideix amb la seva filla ni una vegada a l'any (d'ençà de la relació amb Chaplin no la tornarà a veure), Salinger admira els creadors O'Neill i Chaplin (però detesta la seva relació amb Oona), Oona troba en Chaplin el pare i l'amant que li falten (i la quota de fama que li sobra, ja que renuncia a un futur prometedor com a actriu).

Quan Salinger la coneix, el 1940, ell té 21 anys i ella 15; de seguida inicien una relació que combina la tendresa i el cinisme. El cercle d'amics d'Oona està compost per Carol Grace (setze anys i divuit criats), Gloria Vanderbilt (setze anys, en el futur inventora dels texans de disseny i de la línia de perfum que duu el seu nom) i Truman Capote (setze anys, l'altre gran escriptor americà del segle vint). Als 17 anys, Carol es va prometre amb l'escriptor William Saroyan, de 33, i a la mateixa edat Gloria es va casar amb un productor de 32. Més tard es van casar de nou, amb Walter Matthau i Sidney Lumet, respectivament. Els biògrafs no es posen d'acord en les proporcions, però la Holly Golightly que protagonitza *Esmorzar a Tiffany's*, la novel·la de Truman Capote, ve a ser una barreja d'aquestes tres hereves alcoholitzades, "post-flappers i prefeministes", que citaven Mae West i vessaven glamur en els clubs més selectes de Manhattan.

Les primeres "it-girls"

Frédéric Beigbeder (Neuilly-sur-Seine, 1965) ha triat aquests personatges per escriure la novel·la *Oona i Salinger*. El resultat barreja les primeres *it-girls* amb les icones de la cultura de masses, i emmarca una relació pròpia de l'amor cortès en la conflagració més salvatge de la història. Quan als divuit anys Oona es casa amb Charlie Chaplin, Salinger combat als boscos de Bèlgica, veu morir la major part dels seus companys i més tard és

dels primers soldats aliats que entren al camp de Kaufering IV, prop de Dachau. La barreja entre frustració sentimental i estrès posttraumàtic ja no l'abandonarà.

Beigbeder és un biògraf creatiu. Es fixa en el tipus de drogues consumides pels soldats dels dos bàndols, analitza els hàbits sexuals de la Nova York dels anys quaranta, repassa la biografia de la família O'Neill (els dos germans d'Oona es van suïcidar), confecciona una llista de parelles famoses amb diferències d'edat abismals (només es descuida Gala Dalí i Jeff Fenholt, separats per 57 anys), s'interroga sobre l'autoficció i la *faction*, inclou fotografies, proposa visualitzacions de Youtube, i en general organitza el llibre de manera que treu el màxim partit possible dels fets, mantenint força a ratlla el seu ego -de dimensions considerables- i barrejant la documentació amb cartes i diàlegs versemblantment inventats.

Es llegeix amb un gran plaer, per exemple, la trobada entre Salinger i Hemingway al Ritz de París l'any 1944. Quan Salinger elogia *Un adéu a les armes* perquè és alhora una novel·la d'amor i de guerra, Hemingway replica, magnànim, que la idea original va ser d'Homer. Parlen de Francis Scott Fitzgerald (un dels autors preferits d'Oona, que s'assembla tant a la Daisy d'*El gran Gatsby* com Salinger al protagonista). "Esperava que la guerra m'inspirés un llibre", diu Salinger, "però ara ja no en vull parlar". "Els qui l'han viscut parlen sempre de la guerra, fins i tot quan no en parlen", respon Hemingway proposant una lectura d'*El vigilant en el camp de sègol* com la punta de l'iceberg bèl·lic. La relació entre l'escriptor irat i la noia que viu feliç amb el marit-avi que la fa riure (i li fa vuit fills) ja resulta prou literària, però és el tractament que li imprimeix Beigbeder el que converteix el llibre en memorable.

A les primeres pàgines, l'autor escriu sobre si mateix en passat: "Com a única concessió a la vellesa, no feia servir el Twitter. No entenia l'interès que hi havia a enviar frases a desconeguts quan es poden escriure en els llibres". I, efectivament, *Oona i Salinger* és un dels llibres més subratllables que s'han publicat darrerament en català, ple d'aforismes idonis per ser piulats. Primera mostra: "Avui vivim en l'era salingeriana de la indeterminació orgullosa, del luxe pelat, del present nostàlgic, del cofoisme de la revolta endeutada." Segona: "Mae West va revolucionar la condició femenina tant com Simone de Beauvoir." Juntament amb Michel Houellebecq, Beigbeder és un dels últims intel·lectuals francesos que practiquen la provocació intel·lectual, prou diferent dels escàndols prefabricats que ens assalten des del televisor en horaris de màxima audiència.

Gerontofòbia

En aquest llibre, la contenció autobiogràfica no és total, però es pot acceptar que l'autor parli d'ell mateix si ho troba coherent amb la història. De fet, Beigbeder comença i acaba parlant d'ell. A l'inici, anomena "gerontofòbia" el seu interès pels (sobretot per les) joves, i atribueix la culpa a Salinger: "És l'escriptor que ha fet que als humans ens faci fàstic envellir". A la novel·la *El vigilant en el camp de sègol*, admirada fins i tot per ciutadans poc familiaritzats amb l'hàbit de la lectura, Salinger va fixar els trets dels joves de la seva època, que és també la nostra: egocèntrics, enamorats, desconcertats, patètics i brillants. Seguint Hemingway, Beigbeder escriu: "Crec que va ser l'Oona qui va inspirar la novel·la que ens havia d'impedir envellir per sempre." A aquest argument, prou raonable, se li pot presentar una objecció anomenada Dorian Gray, i també una extensa colla de textos grecollatins.

Autor d'una desena de novel·les, presentador d'un programa de televisió sobre l'actualitat literària, editor i dinamitzador, a Beigbeder no li molesta aparèixer regularment a la premsa protagonitzant anècdotes pujades de to. Ha escrit novel·les autobiogràfiques com *L'amor dura tres anys*, deliris satírics com *13,99 euros* (sobre el món de la publicitat) i novel·les de no-ficció com *Windows on the world* (dedicat als atemptats de les Torres Bessones). En català publicava a La Campana fins que el 2011 Ara Llibres es va fer càrrec d'*Una novel·la francesa*, i ara de la que estem comentant, que tant pot agradar als mitòmans com als interessats entre la fusió entre literatura i periodisme. La traducció de Maria Llopis, lleugeríssima, fa que ens ho empassem com un glop de te verd.

A la manera d'un rei Mides, Oona va convertir en or tothom qui va relacionar-s'hi. A Charlie Chaplin el va fer tan feliç que ja no va dirigir cap altre pel·lícula remarcable. A J. D. Salinger el va fer tan desgraciat que es va venjar escrivint alguns dels millors textos del segle. La intensitat de bellesa i de talent que presenta la novel·la resulta difícilment superable, i si Frédéric Beigbeder ha sabut gestionar-la és potser perquè se'n sent part, si bé l'escena final, on es presenta a si mateix com un adolescent que coneix Oona i Capote, produeix vergonya aliena. I, tanmateix, el llibre resulta especialment indicat per a lectors cansats de llibres insulsos, i encara més per als que els escriuen. A aquests, *Oona i Salinger* els estimularà o els enfonsarà.